

ONOMÀSTICA DE L'ODA A BARCELONA

Josep MORAN i OCERINJAUREGUI

Pere POLL i BARBARÀ

Una de les aportacions del romanticisme fou la valoració estètica del paisatge, tant en les arts plàstiques com en la literatura, no a la manera convencional dels períodes anteriors, sinó de forma objectiva i individualitzada. Això és ben palès, per exemple, dins la cultura catalana en l'oda *La Pàtria* d'Aribau.¹ Dins d'aquest corrent també fou valorat l'element lingüístic de denominació del paisatge, és a dir els noms de lloc, no solament pel seu valor descriptiu sinó també en funció de l'etimologia, com a mostra d'estadis lingüístics pretèrits i també com a element de valor estètic. En aquest sentit, la toponímia fou qualificada de «poesia fòsil»;² a casa nostra aquesta definició fou aprofitada per Balari i Jovany per a donar títol a un llibre seu publicat el 1890.³

Dins aquest context, Jacint Verdaguer féu un ús ampli de la toponímia com a element poètic, ço que ha posat en relleu Miquel Arimany.⁴ No podem excloure la possibilitat que ultra els models literaris anteriors, com és el cas de l'oda d'Aribau, Verdaguer fos estimulat en aquest sentit per Balari, ja que ambdós tenien relacions almenys des de 1877.⁵

Un dels poemes en què Verdaguer va fer un ús ampli de la toponímia fou l'oda *A Barcelona*; i no solament de la toponímia, sinó que també els noms propis de persones foren aplicats abundantment amb un caràcter de descripció amb valor estètic.

A partir de l'edició crítica que d'aquesta oda ha fet Ramon Pinyol,⁶ nosaltres en aquest treball presentem la relació dels noms propis, topònims i antropònims, que hi figuren, analitzem llur incorporació en les diverses fases de la redacció de l'oda i també en precisem la distribució territorial. No descrivim, però, els llocs a què es refereixen, perquè aquesta informació ja apareix en l'edició crítica esmentada. Inclourem, així mateix, en aquest treball alguns comentaris respecte de les propostes urbanístiques que hi fa Verdaguer i també respecte de la utilització política d'aquest poema pels partidaris de l'expansió del municipi de Barcelona.

Per a l'estudi de la inclusió d'aquests topònims en les diferents etapes o fases de redacció de l'oda, hem establert, d'acord amb l'edició crítica, quatre versions:

Versió 1^a: versió manuscrita inicial, del 1875, de 20 estrofes.

Versió 2^a: versió manuscrita del 1883, de 39 estrofes, premiada als Jocs Florals.

Versió 3ª: versió de 1883, de 39 estrofes, editada al volum dels Jocs Florals. Correspon a la versió 2ª ampliada.

Versió 4ª: versió ampliada de 46 estrofes, editada el 1r de juliol de 1883 per l'Ajuntament de Barcelona, que apareix a *Pàtria* (1888) i que es considera la versió definitiva.

Pel que fa a la distribució territorial, hem fet les distincions següents:

Barcelona: s'hi inclouen els noms de lloc corresponents al terme que llavors tenia la ciutat, és a dir abans de les agregacions iniciades el 1897.

Entorn de Barcelona: comprèn els noms de lloc que pertanyen als municipis pròxims, inclosos els que foren agregats posteriorment a la ciutat.

Resta de llocs: correspon als topònims catalans no inclosos en les classificacions anteriors i als de fora de Catalunya.

Per a cada topònim, a més del número d'ordre que li correspongui segons l'ordre alfabètic, en donem també el del vers de la darrera versió en què apareix. Advertim també que en l'article masculí dels topònims que comencen amb consonant fem servir la forma plana *lo* (*lo Pi*), encara que en el poema aparegui amb contracció (*del Pi*), perquè aquesta forma és la que hi figura en els casos pertinents, com en *lo Pirineu* (vers 74), en lloc de la moderna *el*.

A més, quan el topònim sigui exposat de manera metafòrica o en una forma que difereix de la normativa actual, sota l'epígraf «referent a» indiquem la forma correcta o l'element a què es refereix. La mateixa disposició s'aplica a la llista d'antropònims.

Com hi podem observar, la incorporació de noms propis (topònims i antropònims) és progressiva de la 1ª versió a la 3ª; de la tercera la quarta ja hi ha pocs canvis, només petites variacions per raons d'ajustament de versos o per tal d'evitar repeticions. Ara bé, sobta el gran nombre de topònims barcelonins que s'hi incorporen entre la 2ª (8) i la 3ª (24), mentre que entre la 1ª i la 2ª només s'inclou en aquesta sèrie la metàfora toponímica «Ciutat dels Comtes». Es, doncs, a partir de la tercera versió quan aquest poema pren un caràcter més específicament barceloní.

En la relació de toponímia i paisatge a què ens hem referit (en aquest cas de paisatge urbà) i amb referència a la ciutat de Barcelona, hem de remarcar la curiosa proposta urbanística que fa Verdager i que R. Pinyol descriu en el seu comentari als versos 137-144. El poeta, després de plànyer la destrucció del temple de Sant Miquel (estrofa XXXIV), que es va portat a terme l'any 1872, proposa un gran espai lliure entre els grans monuments del mont Tàber: la Casa de la Ciutat, l'església de Sant Just i Pastor, el Palau Reial Major (l'antic palau dels comtes), la Generalitat (l'Audiència d'aleshores), les columnes del temple romà del carrer de Paradís (les tres columnes d'Hèrcules) i la Seu. Aquesta proposta d'actuació urbanística seria una continuació de les obres que es realitzaren entre 1824 i 1853 per a obrir els carrers de Ferran, de Jaume I i de la Princesa, i també la plaça de Sant Jaume, que permeté la visió directa dels palaus de la Generalitat i de la Ciutat.

Pel que fa a la toponímia de l'entorn de Barcelona, podem observar que Verdager inclou preferentment els noms de lloc situats en relació amb la scr-

ra de Collserola, a ambdós vessants, i també a la comarca del Maresme, és a dir a la costa i les muntanyes de Llevant, fins al turó de Noupins, al límit entre Tiana i Alella. Molt més pobre és l'atenció que dedica a la costa de Ponent, és a dir al Baix Llobregat fins a Garraf. Creiem que aquest fet és ben significatiu del coneixement topogràfic i toponímic que tenia Verdaguer de l'entorn de Barcelona.

També voldríem assenyalar igualment que Verdaguer, que era un vigatà (o osonenc que ara diríem) enamorat de Barcelona, conscientment o no amb la seva oda i amb el seu prestigi va afavorir molt la tendència política expansionista de Barcelona, que ja maldava per annexionar-se els territoris del seu entorn, la qual tendència sembla permanent en els equips i persones que sota qualsevol règim polític comanden l'Ajuntament de Barcelona, fins ara i tot. Aquest fet, que ja fou observat, com assenyala R. Pinyol, pel diari «El Diluvio», segons el qual l'oda semblava feta per encàrrec de l'alcalde Rius i Taullet, explica el tiratge enorme de 100.000 exemplars que en féu l'Ajuntament de la «Ciutat dels Comtes». Com a suport ideològic i estètic a aquesta tendència, el poema sens dubte era molt oportú.

Notes

1. Veg. J. MORAN, «Topografia de l'oda "La Pàtria" d'Aribau», dins *Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras*, II (Montserrat 1986), 141-146.
2. Benjamin W. DWIGHT, *Modern Philology: its discoveries, history, and influence* (New York 1865, tercera edició, p. 338).
3. Veg. l'«Estudi preliminar» de Pere J. Quetglas a Josep BALARI I JOVANY, *Escrips filològics* (Barcelona 1990), 27-28.
4. «La descripció geogràfico-toponímica verdagueriana entre l'observació i la fantasia», dins Miquel ARIMANY, *Aspectes de nova observació en l'obra poètica de Jacint Verdaguer* (Barcelona 1986), 196-220.
5. Veg. *Epistolari de Jacint Verdaguer*, vol. II (1877-1879), a cura de J.M. de Casacuberta i J. Torrent i Fàbregas (Barcelona 1967), 23; i Quetglas, o.c. nota 3, 18-19.
6. Ramon PINYOL, «Pàtria», de *Jacint Verdaguer. Edició crítica*, tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, 1992 (en premsa a EUMO Editorial).

Topònims de BARCELONA

01	TOPÒNIM:	Barcelona			VERS Núm. 101
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. N 4a. S
02	TOPÒNIM:	Casa la Ciutat			VERS Núm. 136
	REFERENT A:	Ajuntament, l'			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
03	TOPÒNIM:	Ciutadela, la			VERS Núm. 123
	REFERENT A:	Ciutadella, la			
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
04	TOPÒNIM:	Ciutat dels Comtes			VERS Núm. 181
	REFERENT A:	Barcelona			
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. N 4a. N
05	TOPÒNIM:	Drassana, la			VERS Núm. 119
	REFERENT A:	Drassanes, les			
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
06	TOPÒNIM:	Hèrcules, les tres columnes d'			VERS Núm. 145
	REFERENT A:	temple romà			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
07	TOPÒNIM:	Hort del Paradís, l'			VERS Núm. 156
	REFERENT A:	temple romà			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
08	TOPÒNIM:	Jaume, l'estàtua de Don			VERS Núm. 144
	REFERENT A:	Ajuntament, l'			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
09	TOPÒNIM:	Llotjas			VERS Núm. 117
	REFERENT A:	antigues llotges de comerç			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. N
10	TOPÒNIM:	Montjuïc			VERS Núm. 001
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
11	TOPÒNIM:	Montjuïc			VERS Núm. 120
	VERSIONS:	1a. S	2a. N		3a. S 4a. S

12	TOPÒNIM:	Montjuïc			VERS Núm. 055
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
13	TOPÒNIM:	Palau dels Comtes, lo			VERS Núm. 142
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
14	TOPÒNIM:	Pi, lo			VERS Núm. 126
	REFERENT A:	Santa Maria del Pi			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
15	TOPÒNIM:	Port, lo			VERS Núm. 120
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. N 4a. N
16	TOPÒNIM:	Sant Jordi de l'Audiència			VERS Núm. 141
	REFERENT A:	Palau de la Generalitat, el			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
17	TOPÒNIM:	Sant Just i Sant Pastor			VERS Núm. 138
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
18	TOPÒNIM:	Sant Miquel			VERS Núm. 133
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
19	TOPÒNIM:	Sant Pau			VERS Núm. 125
	REFERENT A:	Sant Pau del Camp			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
20	TOPÒNIM:	Sant Pere de les Puelles			VERS Núm. 125
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
21	TOPÒNIM:	Santa Àgata			VERS Núm. 139
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
22	TOPÒNIM:	Santa Clara			VERS Núm. 141
	REFERENT A:	Convent de Santa Clara			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
23	TOPÒNIM:	Santa Maria estrella del mar			VERS Núm. 126
	REFERENT A:	Santa Maria del Mar			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
24	TOPÒNIM:	Seu, la			VERS Núm. 158
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S

25	TOPÒNIM:	Tàber, lo			VERS Núm. 156
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
26	TOPÒNIM:	Tinells			VERS Núm. 117
	REFERENT A:	sales dels palaus reials			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. N
27	TOPÒNIM:	Tinell, lo			VERS Núm. 144
	REFERENT A:	Palau dels Comtes, lo			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
28	TOPÒNIM:	Valldonzella			VERS Núm. 114
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
29	TOPÒNIM:	(Palau) del Consell, lo			VERS Núm. 142
	REFERENT A:	Ajuntament, l'			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S

Topònims de l'ENTORN DE BARCELONA

30	TOPÒNIM:	Agudells, los			VERS Núm. 067
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. S 4a. S
31	TOPÒNIM:	Bellesguard			VERS Núm. 113
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
32	TOPÒNIM:	Besòs			VERS Núm. 070
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
33	TOPÒNIM:	Bonanova, la			VERS Núm. 065
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. S 4a. S
34	TOPÒNIM:	Cap del Riu			VERS Núm. 010
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
35	TOPÒNIM:	Carmel			VERS Núm. 030
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
36	TOPÒNIM:	Coilserola			VERS Núm. 030
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. S 4a. S

37	TOPÒNIM:	Finestrelles			VERS Núm. 029
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
38	TOPÒNIM:	Garraf			VERS Núm. 032
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. S 4a. S
39	TOPÒNIM:	Guinardons			VERS Núm. 030
	REFERENT A:	Guinardó, el			
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. S 4a. S
40	TOPÒNIM:	Hebron			VERS Núm. 059
	REFERENT A:	Vall d'Hebron, la			
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. S 4a. S
41	TOPÒNIM:	Llobregat			VERS Núm. 070
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
42	TOPÒNIM:	Marvella			VERS Núm. 123
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
43	TOPÒNIM:	Montalegre			VERS Núm. 029
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
44	TOPÒNIM:	Montcada			VERS Núm. 035
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
45	TOPÒNIM:	Montgat			VERS Núm. 032
	VERSIONS:	1a. S	2a. S		3a. S 4a. S
46	TOPÒNIM:	Murta, la			VERS Núm. 065
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. S 4a. S
47	TOPÒNIM:	Noupins			VERS Núm. 029
	VERSIONS:	1a. S	2a. N		3a. S 4a. S
48	TOPÒNIM:	Olorda			VERS Núm. 030
	VERSIONS:	1a. N	2a. S		3a. S 4a. S
49	TOPÒNIM:	Pedralbes			VERS Núm. 121
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
50	TOPÒNIM:	Sant Just Desvern			VERS Núm. 058
	VERSIONS:	1a. N	2a. N		3a. N 4a. S

51	TOPÒNIM:	Sant Pere Martri			VERS Núm. 032
	REFERENT A:	Sant Pere Màrtir			
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
52	TOPÒNIM:	Tibidabo			VERS Núm. 033
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
53	TOPÒNIM:	Valldaura			VERS Núm. 059
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S	4a. S
54	TOPÒNIM:	Valldoreix			VERS Núm. 059
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
55	TOPÒNIM:	Verge del Port, la			VERS Núm. 065
	REFERENT A:	Mare de Déu de Port, la			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S	4a. S

Topònims de RESTA DE LLOCS

56	TOPÒNIM:	Alps, los			VERS Núm. 074
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
57	TOPÒNIM:	Amèriques, les			VERS Núm. 168
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
58	TOPÒNIM:	Aragó			VERS Núm. 084
	REFERENT A:	barres d'Aragó			
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
59	TOPÒNIM:	Àsia, l'			VERS Núm. 168
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
60	TOPÒNIM:	Atenes			VERS Núm. 080
	REFERENT A:	ducs a Atenes			
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
61	TOPÒNIM:	Catalunya			VERS Núm. 072
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
62	TOPÒNIM:	Catalunya			VERS Núm. 091
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S

63	TOPÒNIM:	Cervelló			VERS Núm. 096
	REFERENT A:	Estel de Cervelló, l'			
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S	4a. S
64	TOPÒNIM:	Espanya			VERS Núm. 082
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
65	TOPÒNIM:	Espanya, l'			VERS Núm. 184
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. N	4a. N
66	TOPÒNIM:	Espanyes, les			VERS Núm. 085
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S	4a. S
67	TOPÒNIM:	Lepanto			VERS Núm. 110
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
68	TOPÒNIM:	Montserrat			VERS Núm. 072
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
69	TOPÒNIM:	Montserrat			VERS Núm. 072
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
70	TOPÒNIM:	Nil, el			VERS Núm. 054
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
71	TOPÒNIM:	Oceà, l'			VERS Núm. 168
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
72	TOPÒNIM:	Orient, l'			VERS Núm. 184
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. N	4a. N
73	TOPÒNIM:	Orient, l'astre d'			VERS Núm. 085
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S	4a. S
74	TOPÒNIM:	Panamà			VERS Núm. 166
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
75	TOPÒNIM:	París del Sena, la			VERS Núm. 076
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
76	TOPÒNIM:	Pirineu, un altre			VERS Núm. 028
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
77	TOPÒNIM:	Pirineu, lo			VERS Núm. 074
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S

78	TOPÒNIM:	Provença			VERS Núm. 080
		REFERENT A: comtes a Provença			
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
79	TOPÒNIM:	Roma			VERS Núm. 150
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. N	4a. S
80	TOPÒNIM:	Suez			VERS Núm. 166
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
81	TOPÒNIM:	Ter, lo			VERS Núm. 101
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. N	4a. S

ANTROPÒNIMS

01	NOM:	Àlcides			VERS Núm. 002
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
02	NOM:	Ataülfos			VERS Núm. 098
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
03	NOM:	Balmes			VERS Núm. 101
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. N	4a. S
04	NOM:	Berenguers			VERS Núm. 098
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
05	NOM:	Borrells			VERS Núm. 098
	VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S	4a. S
06	NOM:	Campeny			VERS Núm. 103
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. N	4a. S
07	NOM:	Clemència Isaura			VERS Núm. 179
	VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S	4a. S
08	NOM:	Colon			VERS Núm. 110
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S
09	NOM:	Déu			VERS Núm. 024
	VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S	4a. S

10	NOM:	Déu			VERS Núm. 184
		VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S 4a. S
11	NOM:	Estel de Cervelló, l'			VERS Núm. 096
		REFERENT A:	Maria de Cervelló, santa		
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
12	NOM:	Eulària, santa			VERS Núm. 093
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
13	NOM:	Fivellers, los			VERS Núm. 100
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
14	NOM:	Fortuny			VERS Núm. 104
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. N 4a. S
15	NOM:	Gràcies, les			VERS Núm. 147
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
16	NOM:	Gutemberg			VERS Núm. 086
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
17	NOM:	Jaume, Don			VERS Núm. 159
		VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S 4a. S
18	NOM:	Jaume, sant			VERS Núm. 148
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
19	NOM:	Joan d'Austria			VERS Núm. 109
		VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S 4a. S
20	NOM:	Jofres			VERS Núm. 098
		REFERENT A:	Guifre		
		VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S 4a. S
21	NOM:	Jordi, sant			VERS Núm. 094
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
22	NOM:	Lianzes			VERS Núm. 016
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. S 4a. S
23	NOM:	Llúries			VERS Núm. 016
		VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. N 4a. N

24	NOM:	Marquets			VERS Núm. 016
		VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S 4a. S
25	NOM:	Omnipotent, l'			VERS Núm. 161
		VERSIONS:	1a. N	2a. N	3a. N 4a. S
26	NOM:	Ramon lo de l'espasa			VERS Núm. 099
		REFERENT A: Ramon Berenguer III			
		VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S 4a. S
27	NOM:	Ramon lo dels Usatges			VERS Núm. 099
		REFERENT A: Ramon Berenguer I			
		VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S 4a. S
28	NOM:	Reis Catòlics, els			VERS Núm. 112
		VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S 4a. S
29	NOM:	Roger de Llúria			VERS Núm. 105
		VERSIONS:	1a. N	2a. S	3a. S 4a. S
30	NOM:	Venus			VERS Núm. 078
		VERSIONS:	1a. S	2a. S	3a. S 4a. S

